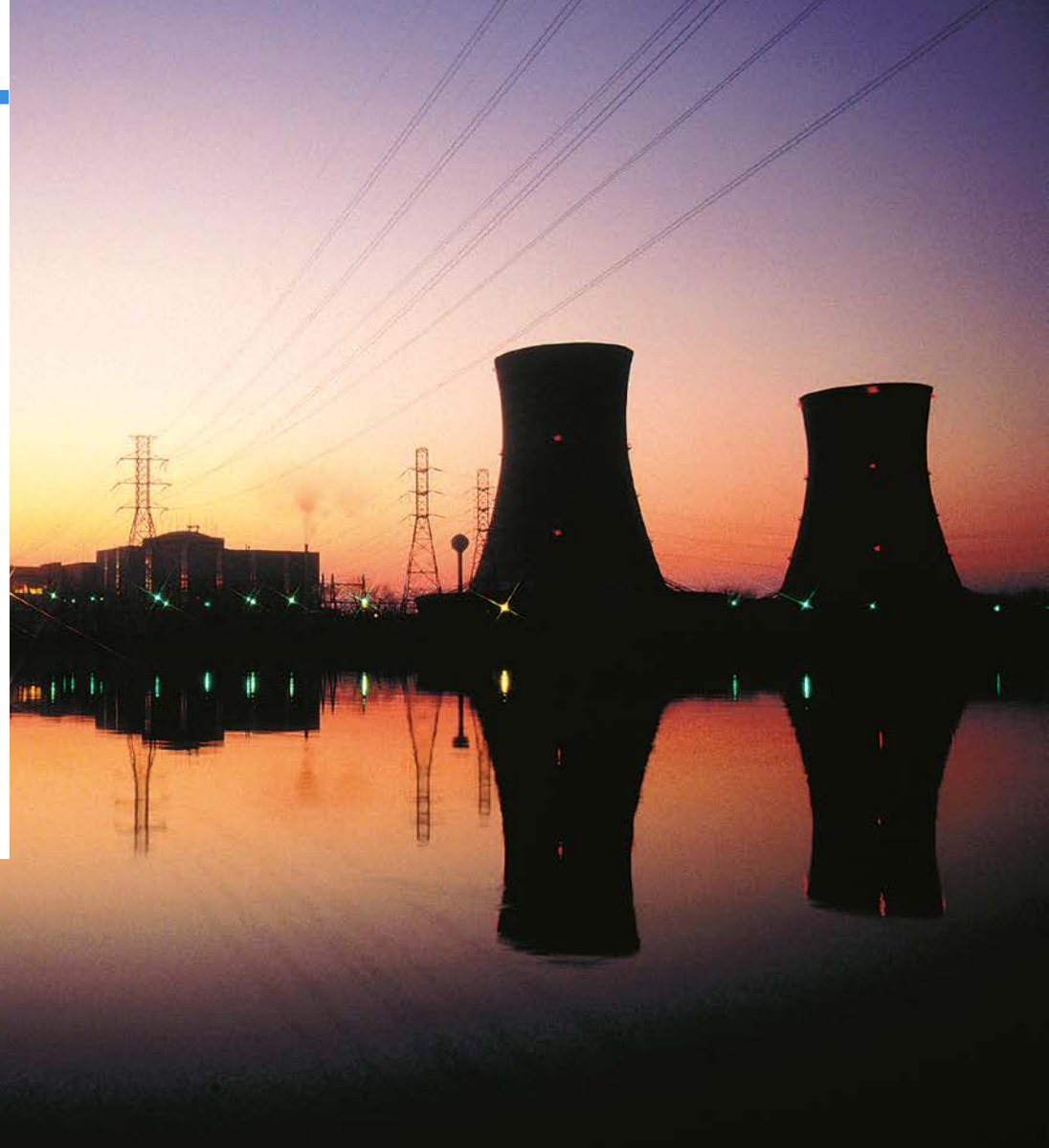

RASTEP – Nuläge samt sammanfattning av erfarenheter från Horizon 2020-projektet FASTNET

Anders Riber Marklund - LR

Nationella strålsäkerhetsdagarna 2019
6-7 November, Stockholm

Kontext

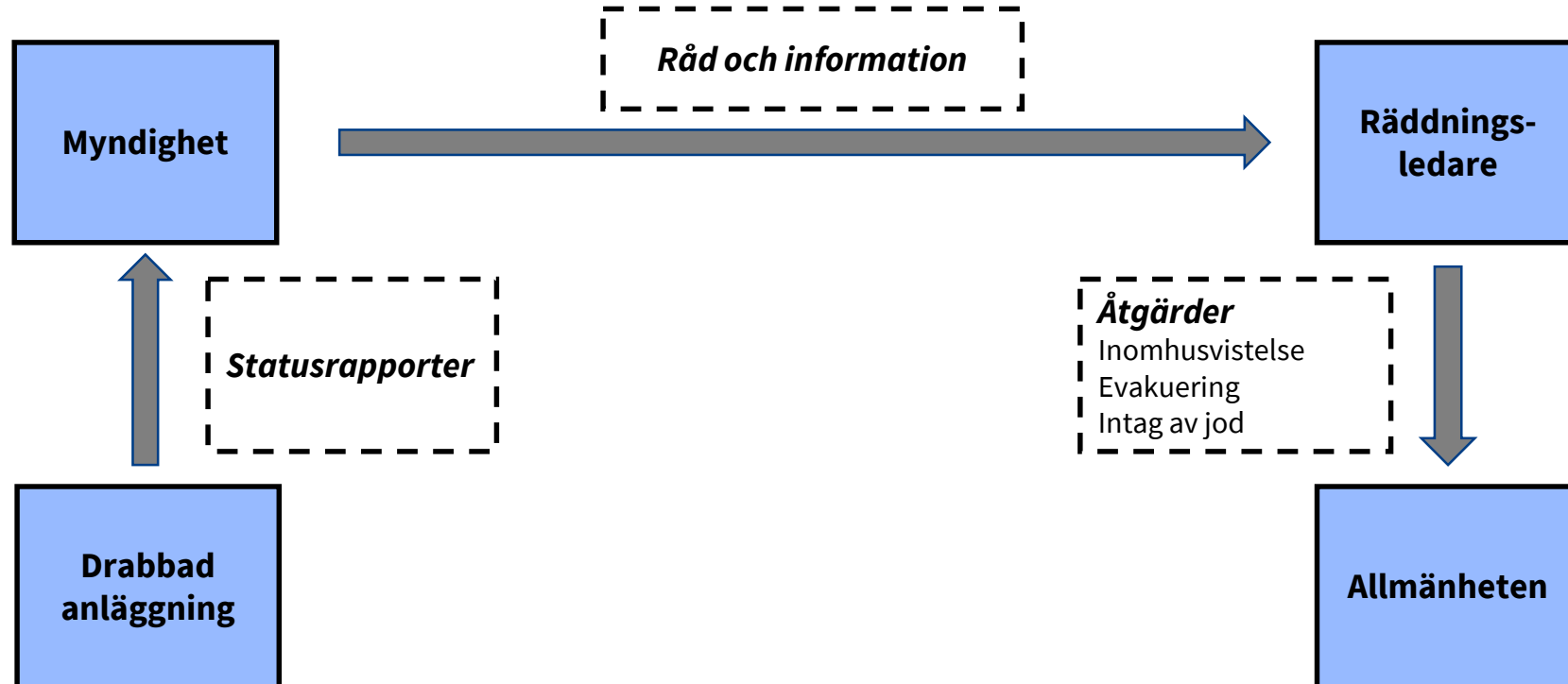

Beredskap och insatser för skydd av allmänheten vid svåra haverier

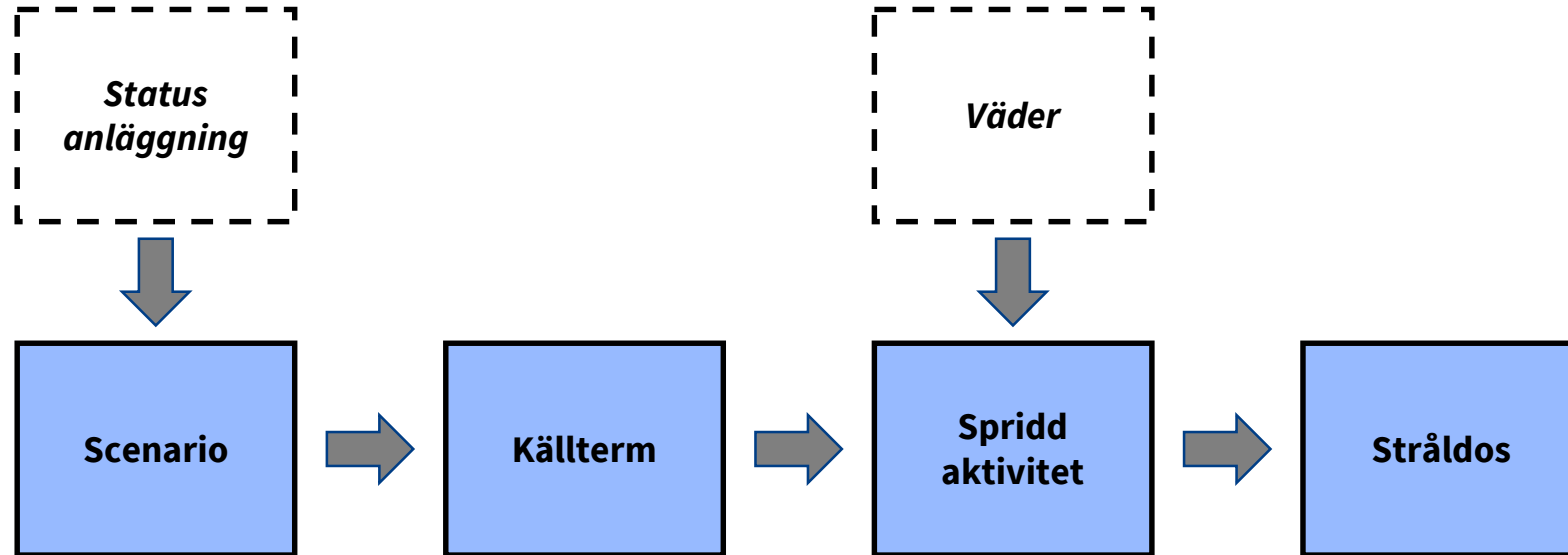
För att i tid ta rimliga beslut om åtgärder offsite krävs prediktion av kommande konsekvenser under pågående händelse.

Kontext

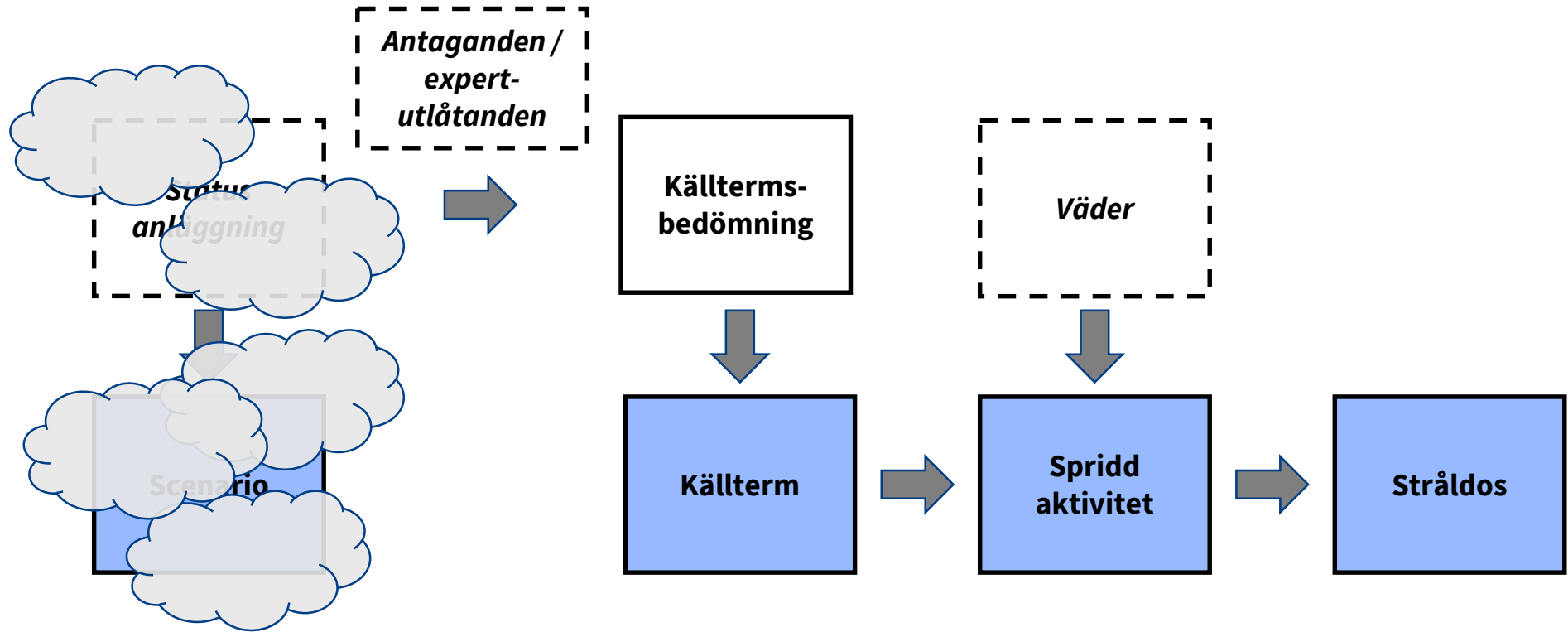

Underlag för råd och information - Idealfallet

Underlag för råd och information - Verkligheten

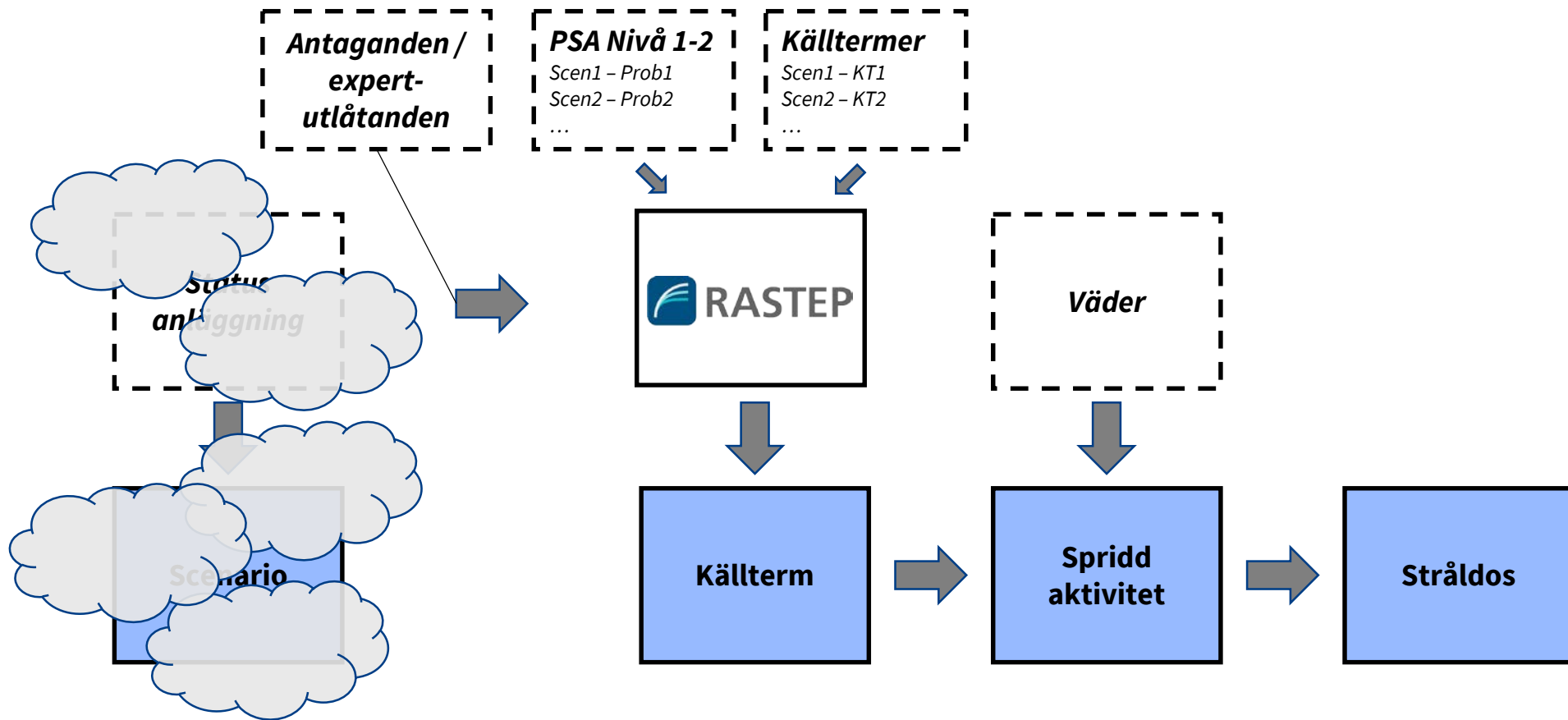
Underlag för råd och information

Tidpunkter och mängder för radioaktiva utsläpp (*källtermen*) är av stor vikt. Denna kan bedömas utifrån tre principiellt skilda metoder:

- **Deterministisk – realtid**
Simulera det pågående scenariot för att beräkna källtermen.
- **Deterministisk – förberäknad**
Använd förberäknade scenarier med tillhörande källtermer. Välj det som passar bäst baserat på tillgänglig information.
- **Probabilistisk – förberäknad**
Använd förberäknade scenarier med tillhörande källtermer. Välj det som passar bäst baserat på tillgänglig information med stöd av sannolikhetsdata.

Underlag för råd och information – RASTEP-metodiken

RASTEP-metodiken

RApid Source TErm Prediction

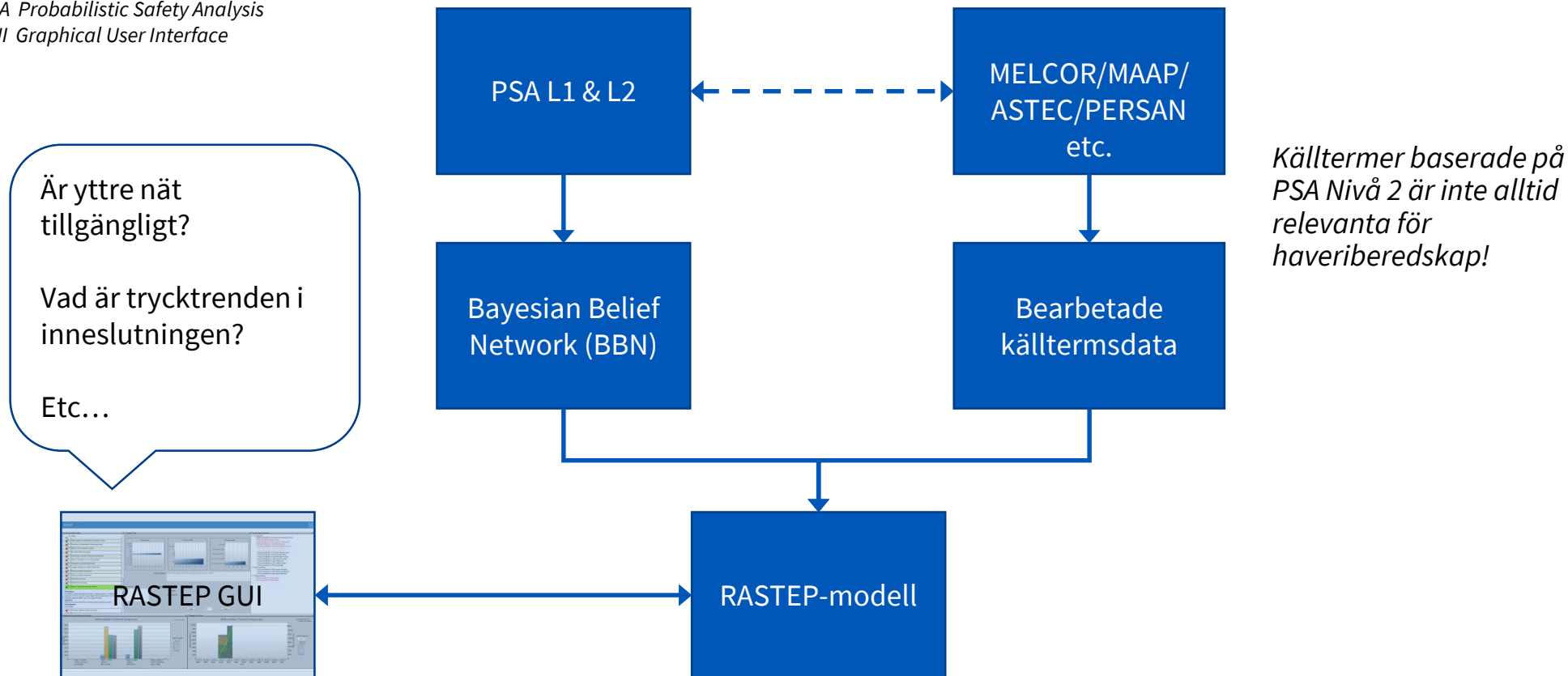
- Utvecklingen av RASTEP påbörjades 2009 som ett samarbete mellan SSM och LR.
- Stärker beredskapsorganisationers möjlighet att göra oberoende källtermsuppskattningar, särskilt vid situationer med bristande information.
- Ett enkelt användargränssnitt ställer frågor om observationer av anläggningens status
- Källtermsuppskattning**ar** ges med tillhörande sannolikheter**er**

RASTEP-metodiken

Förkortningar

PSA Probabilistic Safety Analysis

GUI Graphical User Interface

RASTEP-metodiken

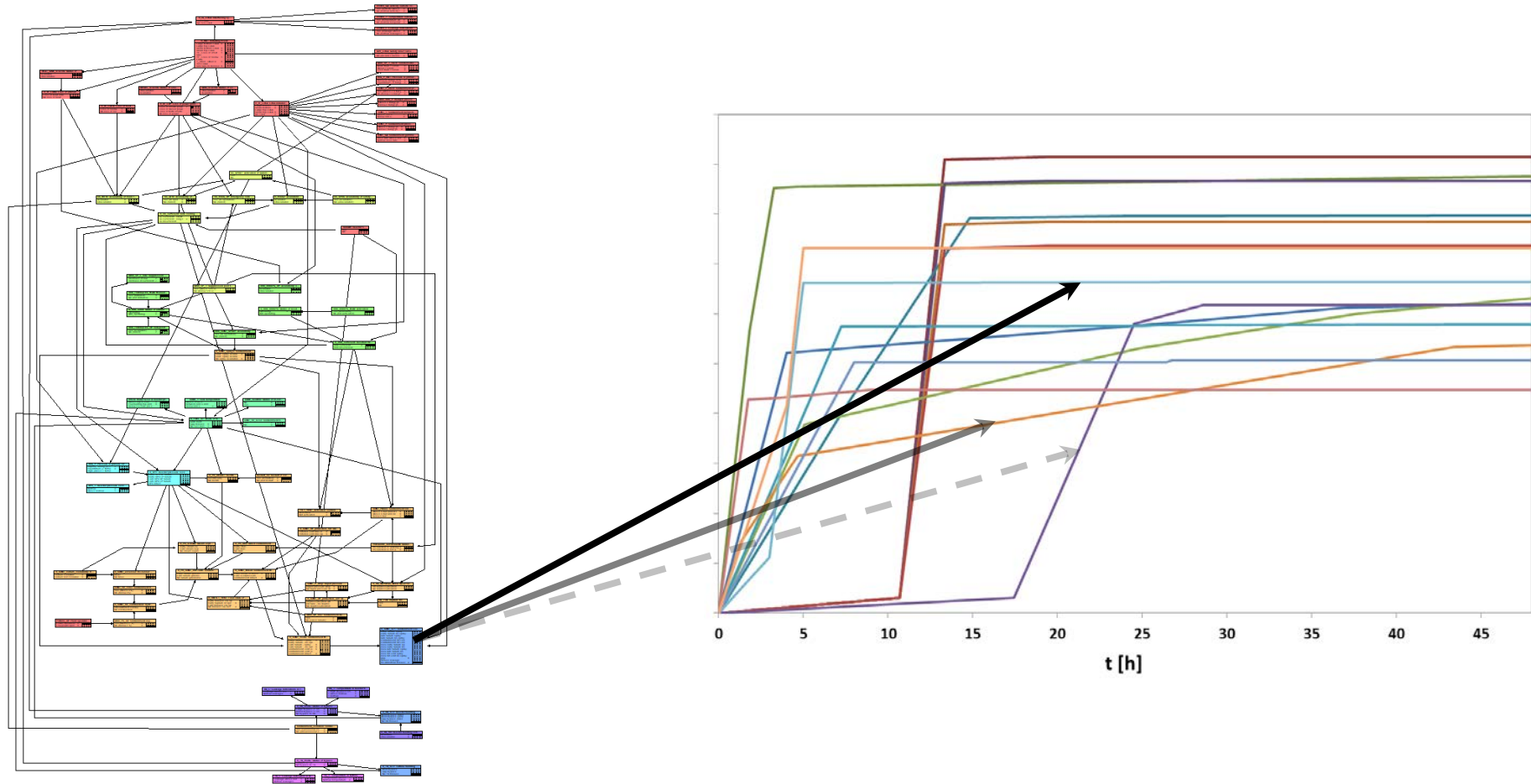

Med hjälp av Bayes sats kan a priori-sannolikheten för ett tillstånd uppdateras givet ytterligare bevisning/observationer:

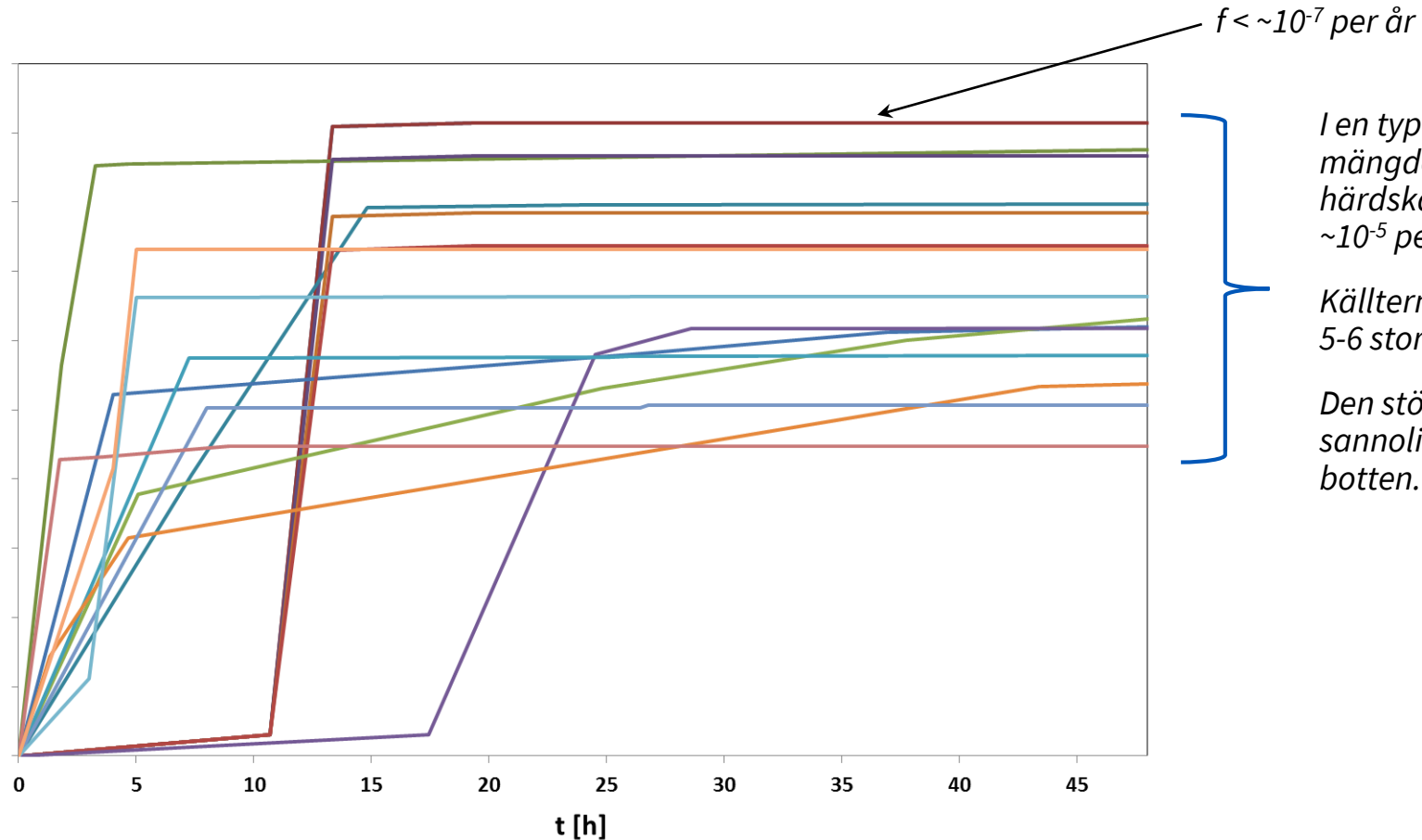
$$P(\text{Tillstånd}|\text{Observation}) = \frac{P(\text{Observation}|\text{Tillstånd}) \cdot P(\text{Tillstånd})}{P(\text{Observation})}$$

Utifrån ovanstående kan ett nätverk av a-priori-sannolikheter, observationer, logiska relationer och slutsatser skapas.

RASTEP-metodiken

RASTEP-metodiken

I en typisk PSA representerar mängden av scenarier med härdskada en frekvens på $\sim 10^{-5}$ per år.

Källtermerna kan spänna över 5-6 storleksordningar.

Den största sannolikhetsmassan ligger i botten.

FASTNET (Fast Nuclear Emergency Tools)

Med stöd från Europeiska unionens
program Horisont 2020

Ett projekt inom EU:s ramverk för forskning och innovation, Horizon 2020

- Det övergripande målet med FASTNET har varit att utveckla och harmonisera metoder för nukleär haveriberedskap inom EU.
- Deltagande organisationer har varit myndigheter och tekniska supportorganisationer från EU samt Norge, Kanada och Ryssland.
- RASTEP (LR) och PERSAN (IRSN) valdes ut för att representera de två angreppssätten “Probabilistisk – Förberäknad” respektive “Deterministisk – Realtid”.
- Fem arbetspaket
  - WP1 – Framtagande av en databas över deterministiskt förberäknade scenarios med källtermer.
  - WP2 – Anpassning av modeller för RASTEP och PERSAN för de anläggningstyper som finns inom EU.
  - WP3 – Anpassning av metodik för RASTEP och PERSAN.
  - WP4 – Övningar
  - WP5 – Informationsspridning

FASTNET – Övningar med RASTEP

Med stöd från Europeiska unionens
program Horisont 2020

Resultat från FASTNET WP4 övning 1

18 deltagare med varierande erfarenhet av svåra haverier och RASTEP
Övningen innefattade endast källtermsbedömning

PWR

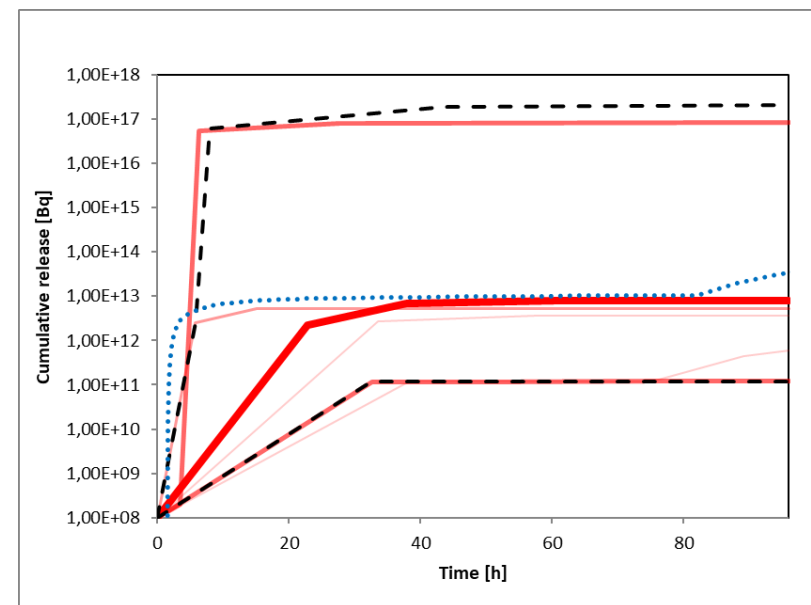
Scenario: LOCA med felande [spädmattning och
inneslutningssprinkling]

Utsläppskategori: Filtrerat utsläpp

Erhållna svar: 15

Representativt scenario: 50-60 % av svaren

Korrekt scenario: 33 % av svaren

FASTNET – Övningar med RASTEP

Med stöd från Europeiska unionens
program Horisont 2020

Resultat från FASTNET WP4 övning 1

18 deltagare med varierande erfarenhet av svåra haverier och RASTEP
Övningen innefattade endast källtermsbedömning

BWR

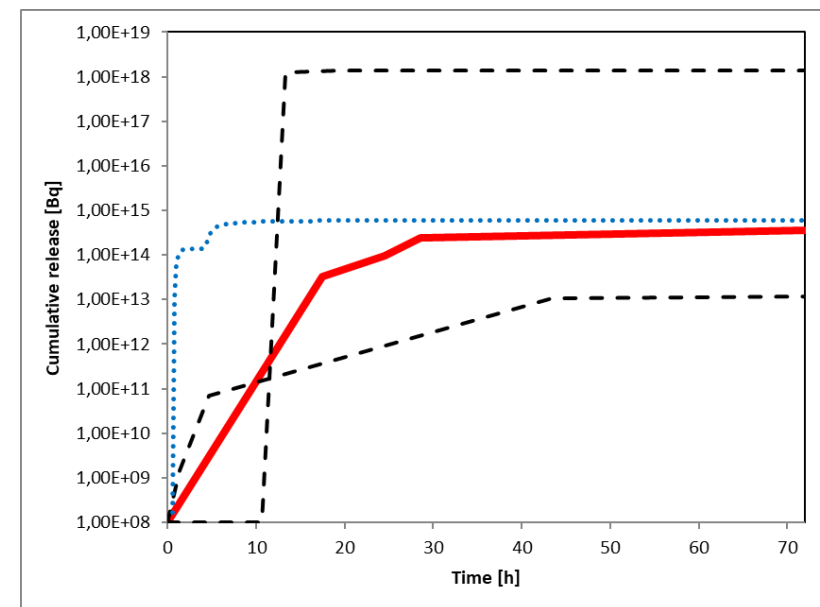
Scenario: LOCA med felande [spädmattning och
inneslutningssprinkling]

Utsläppskategori: Filtrerat utsläpp

Erhållna svar: 14

Representativt scenario: 100 % av svaren

Korrekt scenario: 85 % av svaren

Resultat från FASTNET WP4 övning 2

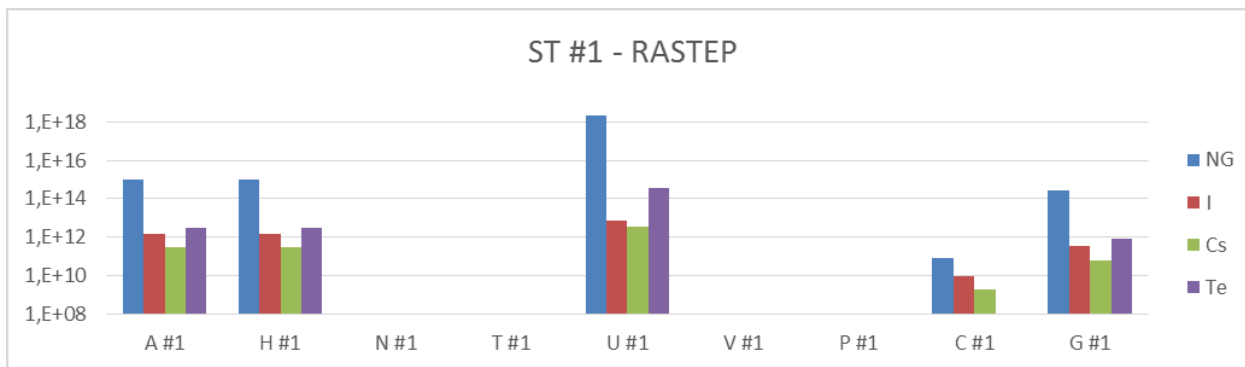
11 organisationer med varierande erfarenhet av svåra haverier och RASTEP

Övningen innefattade även spridnings- och dosberäkning.

PWR (Gravelines, FR)

Händelse: Brand följt av LOCA med felande spädmatning och inneslutningssprinkling

Utsläppskategori: Initialt diffust läckage, därefter filtrerat utsläpp och eventuellt genomsmältning av bottenplattan.

Resultat från FASTNET WP4 övning 2

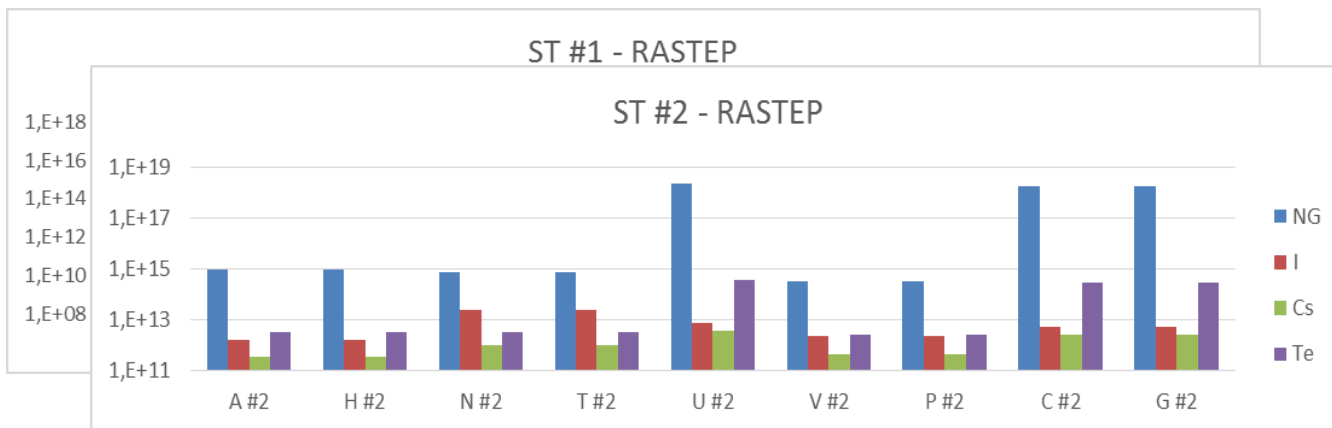
11 organisationer med varierande erfarenhet av svåra haverier och RASTEP

Övningen innefattade även spridnings- och dosberäkning.

PWR (Gravelines, FR)

Händelse: Brand följt av LOCA med felande spädmatning och inneslutningssprinkling

Utsläppskategori: Initialt diffust läckage, därefter filtrerat utsläpp och eventuellt genomsmältning av bottenplattan.

Resultat från FASTNET WP4 övning 2

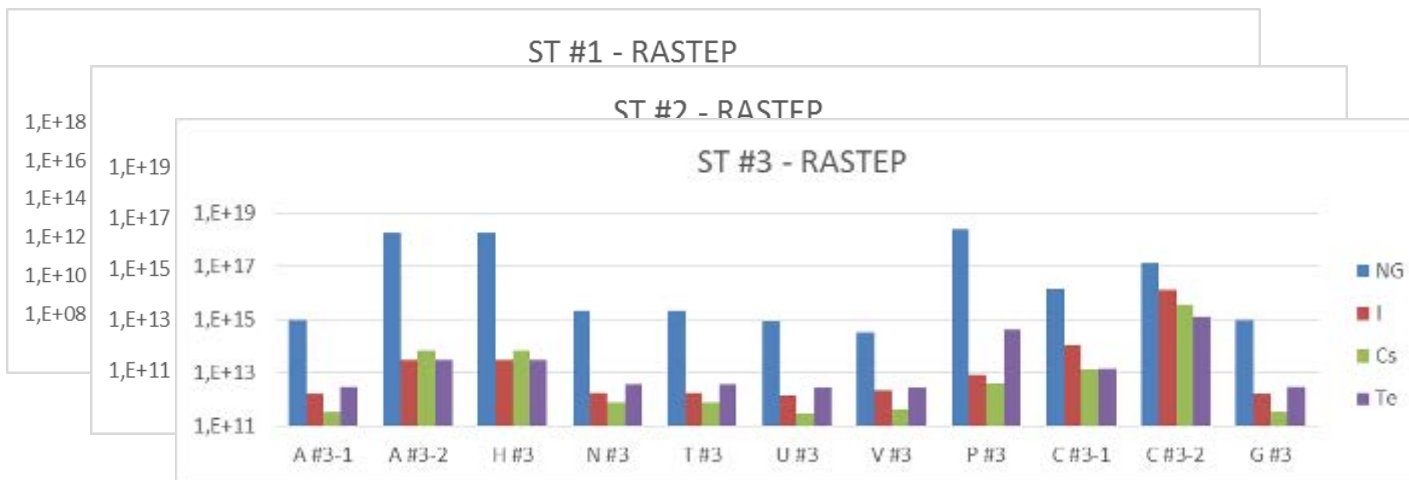
11 organisationer med varierande erfarenhet av svåra haverier och RASTEP

Övningen innefattade även spridnings- och dosberäkning.

PWR (Gravelines, FR)

Händelse: Brand följt av LOCA med felande spädmatning och inneslutningssprinkling

Utsläppskategori: Initialt diffust läckage, därefter filtrerat utsläpp och eventuellt genomsmältning av bottenplattan.

Lärdomar / Utvärdering

- Eftersom RASTEP-modeller kräver förberäknade fall var de generiska RASTEP-modellerna som utvecklades i WP2 beroende av bidrag från projektpartners, d.v.s. källtermsdatabasen i WP1.
- Generellt är det dock stor skillnad i “täckningsgrad” av rummet av möjliga konsekvenser i olika projektpartners databasbidrag.
- LOCA och SBO är inte särskilt sannolika enligt PSA men är överrepresenterade i WP1-databasen.
- Insatser relaterade till robusthet / validering gavs litet eller inget utrymme i WP3.
- Osäkerheter i källtermsbedömning behandlades kortfattat eller inte alls.

Möjligtvis finns kulturskillnader i synen på i vilka sammanhang mest sannolika respektive *värsta* konsekvens skall användas?

En jämförelse

Inträffade händelser i större reaktoranläggningar

Händelse	INES	Driftläge	Inledande händelsetyp
Chernobyl	7	Effektdrift (Prov)	Inre (Operatörsingrepp)
Fukushima	7	Effektdrift / avställning	Yttre (SBO & LUHS)
Windscale	5	Effektdrift	Inre (Brand i härden)
Three Mile Island	5	Effektdrift	Inre (PRZ LOCA)
Chalk River (NRX)	5	Effektdrift (Prov)	Inre (Operatörsingrepp)
SL-1	4	Avställning	Inre (Operatörsingrepp)
Saint Laurent	4	Effektdrift	Inre (Blockerad kylkanal)
Jaslovské Bohunice	4	Effektdrift (Bränslebyte)	Inre (Operatörsingrepp)
Vandellos	3	Effektdrift	Rum (Brand)
Blayais	2	Effektdrift / avställning	Yttre (Översvämning)
Forsmark	2	Effektdrift	Inre (Operatörsingrepp)
Gundremmingen	2	Effektdrift	Yttre (Väder)
Hunterson	2	Effektdrift	Yttre (Väder)
Shika	2	Avställning (Prov)	Inre (Operatörsingrepp)

Härdskada

Urval och IH-klassificeringar delvis mina egna.

Lärdomar / Utvärdering

- Till RASTEP-verktyget och tillhörande anläggningsmodeller har FASTNET bidragit med:
  - Relativt gott om utvecklingstid
  - Nyttig återkoppling från potentiella användare
  - I viss mån, en “tredjepartsgranskning” av modellerna
  - Funktionalitet för export av resultat på IAEAs IRIX-format
- Eftersom dagens RASTEP-modeller täcker in ett stort spann av möjliga scenarios, med relativt få förberäknade fall och frågor, får flera frågor (observationer i BBN) mycket stor inverkan på prediktionen. Detta gör att det är mycket viktigt att dessa frågor formuleras på ett lätt-tolkat sätt eller kan tolkas automatiskt från mätningar i anläggningen.
- Känslighetsstudier av BBN och formulering av frågor har därför identifierats som viktiga uppgifter under pågående fas i utvecklingen av SSM:s RASTEP-modeller.

Lärdomar / Utvärdering

- “... att utveckla och harmonisera metoder för nukleär haveriberedskap inom EU ...”

- **Utveckla**

- **Harmonisera**

- **Validera**

- **Utvärdera**

Nuvarande RASTEP-modellbibliotek

Med stöd från Europeiska unionens
program Horisont 2020

Typ	Anläggning
PWR	Ringhals 3 & (4) (SSM) Generisk PWR (FASTNET)
BWR	Oskarshamn 3 (SSM) Forsmark 3 (SSM) Forsmark (1) & 2 (SSM) Generisk BWR (FASTNET)
CANDU	Generisk single-unit CANDU6 (FASTNET) – Litet antal källtermer
VVER	Generisk VVER 440-213 (FASTNET) – Litet antal källtermer
Bränslebassäng	Generisk SFP (FASTNET) – Litet antal källtermer

Tack!

Anders Riber Marklund, PhD
Deterministic safety analysis & licensing
Lloyd's Register Consulting – Energy AB

anders.ribermarklund@lr.org

+46 70 230 41 14